

การส่งเสริมการประกอบกิจการผลิตน้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ
เพื่อขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
ในเขตกรุงเทพมหานคร

Promoting Businesses on Drinking Water Production from Dispenser
for Licenses According to Public Health Atc B.E. 2535 (1992) in
Bangkok

วันพร ศรีเลิศ¹ ประสาร นาคคง² สุภาพร จันทสร³ อินจิรา นิยมธู⁴ วชิระ สิงหะเคนทร์⁵
สายพิน ไชยพันธ์⁶

Wanporn Srilert, Prasan Nakkong, Supaporn Chanthasorn, Injira Niyomtoon, Vachira
Singhakashane, Saipin Chaiyana

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในการผลิตน้ำกลั่น น้ำบริโภค น้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ และเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบกิจการต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยสำรวจสภาพปัญหาการประกอบกิจการต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญในพื้นที่กรุงเทพมหานครทั้ง 50 เขต วิเคราะห์ประเด็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จัดทำแนวทางปฏิบัติสำหรับสำนักงานเขต จัดสัมมนาระดมความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตภายหลังดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาและค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า การประกอบกิจการผลิตน้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ มีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการควบคุมกำกับ การออกใบอนุญาต และอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตไม่สอดคล้องกับขนาดของกิจการ ผลการสำรวจในเดือนเมษายน 2561 จำนวนสถานประกอบกิจการที่มีใบอนุญาต คิดเป็นร้อยละ 2.35 หลังดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการควบคุม กำกับต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญ พบว่าสถานประกอบกิจการมีใบอนุญาตเพิ่มขึ้น โดยผลการสำรวจในเดือนพฤษภาคม 2562 มีสถานประกอบกิจการที่มีใบอนุญาต คิดเป็นร้อยละ 94.27 ผลการสำรวจคุณภาพน้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติไม่พบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียตั้งแต่เดือนกันยายน 2561 เป็นต้นมา โดย

Received: 2021-11-29 Revised: 2022-01-21 Accepted: 2022-02-01

¹²³ สำนักงานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักงานอนามัย กรุงเทพมหานคร Office of Environmental Sanitation, Office of Health, Bangkok

⁴⁵⁶ คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม Faculty of Public Health Sciences, Siam Technology College Corresponding Author e-mail: injiran@siamtechno.ac.th

การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการและอัตราค่าธรรมเนียมที่ผู้ประกอบการเห็นว่าเป็นราคาที่เป็นธรรมมีส่วนให้การดำเนินการของภาครัฐประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): น้ำดื่มจากเครื่องอัตโนมัติ; ตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญ; คุณภาพน้ำบริโภค

Abstract

This research was aimed to study problems in the business on drinking water production from dispenser and promoting businesses on drinking water production from dispenser to get licenses in Bangkok. Using action research methods by exploring the problem, analyzing related legal issues, develop a guideline for District Officers, stakeholders brainstorming seminar, follow up and evaluate the performance after implementing the guidelines. The data were analyzed using descriptive statistics and percentages. The results of the study revealed that business on drinking water production from dispenser has problems regarding regulatory guidelines, licensing and the licenses fee rate is inconsistent with the size of the business. A survey in April 2018 found that licensed establishments accounted for 2.35% and the results of the survey in May 2019 after implementing the guideline for District Officers found that number of licenses was increased to 94.27%. The results of drinking water quality from dispenser were not contaminated with coliform bacteria since September 2018. Therefore, the participation of entrepreneurs and the rate of fees that operators consider to be fair, contribute to the success of government operations.

Keywords: Drinking Water; Drinking Water Dispenser; Drinking Water Quality.

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันสามารถพบเห็นตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญได้ทั่วไป เนื่องจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในย่านชุมชน หอพัก ห้องเช่า อพาร์ทเมนต์ คอนโดมิเนียม โรงเรียน ฯลฯ มีความต้องการน้ำบริโภคที่สะดวก เข้าถึงได้ง่าย ราคาค่าบริการที่ถูกกว่าน้ำบริโภคในภาชนะที่ปิดสนิทชนิดอื่น ทำให้เป็นที่นิยมของประชาชน ธุรกิจตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญจึงขยายขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ภาคประชาชนร้องขอให้มีการตรวจสอบมาตรฐานของน้ำดื่มจากตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญที่มีจำนวนมากในกรุงเทพมหานคร ประกอบกับกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้รายงานสถานการณ์คุณภาพน้ำบริโภคจากตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญ พบว่า ในปี 2559 มีน้ำบริโภคจากตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 40 ซึ่งสาเหตุที่ไม่ผ่านเกณฑ์ คือ พบเชื้อแบคทีเรีย ที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน โดยเฉพาะโรคอุจจาระร่วง โรคบิด เป็นต้น (ศูนย์สื่อสารสาธารณะ, 2560)

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558 กำหนดให้การประกอบกิจการตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญ เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในลำดับที่ 3 (15)

การผลิตน้ำกลั่น น้ำบริโภคน้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ ทำให้การประกอบกิจการต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งผู้ประสงค์จะประกอบกิจการในลักษณะที่เป็น การค้าต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ณ สำนักงานเขตที่สถานประกอบกิจการ ตั้งอยู่ (สำนักงานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักงานมัย, 2561) จากการสำรวจของกรุงเทพมหานคร พบว่าต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญในกรุงเทพมหานครในเดือนเมษายน 2561 มีต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญ จำนวน 6,079 ตู้ แต่มีใบอนุญาตเพียง 143 ตู้ คิดเป็นร้อยละ 2.35 ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยมากทำให้ ประชาชนไม่มั่นใจในคุณภาพน้ำที่ได้จากต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการกิจการต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญเข้ามาขอรับใบอนุญาต ประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้ให้นิยามต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญไว้ในคู่มือปฏิบัติต้มน้ำดื่ม หยอดเหรียญ การประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ไว้ว่า “สถานที่ที่ผลิตน้ำบริโภคบรรจุขวดหรือใส่ภาชนะต่าง ๆ หรือผลิตภัณฑ์สำหรับติดตั้งกับ ท่อจ่ายน้ำเพื่อปรับปรุงคุณภาพน้ำให้สะอาด ไว้สำหรับบริการผู้บริโภค โดยมีการจำหน่ายหรือ จ่ายเงินเป็นค่าน้ำบริโภค ณ สถานที่ผลิต โดยผ่านเครื่องอัตโนมัติ” (ลีลา นุช สุเทพารักษ์, 2558) ระบบผลิตน้ำจากต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญ ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ 1) การกรอง ตะกอนหยาบขั้นต้น 2) การกำจัด กลิ่น ก๊าซ ที่มีอยู่ในน้ำโดยใช้ถ่านกัมมันต์แบบเกร็ด (Granular Activated Carbon) 3) การกรองเพื่อกำจัดสารเคมีและเชื้อโรค ด้วยกระบวนการรีเวอร์สออสโมซิส (Reverse Osmosis) และ 4) การกำจัด กลิ่น ก๊าซที่ยังมีเหลือในน้ำโดยใช้ถ่านกัมมันต์ และมี กระบวนการฆ่าเชื้อโรคด้วยก๊าซโอโซนหรือแสงอัลตราไวโอเลต (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2557) โดยน้ำดื่มที่ผลิตจากต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญจะต้องได้มาตรฐานตามประกาศกระทรวง สาธารณสุข ฉบับที่ 61 (พ.ศ. 2524) เรื่อง น้ำบริโภคในภาชนะที่ปิดสนิท ลงวันที่ 24 กันยายน 2524 (ราชกิจจานุเบกษา, 2524) แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ. 2534) เรื่อง น้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 (ราชกิจจานุเบกษา, 2534) ใน 3 ด้าน คือ 1) คุณสมบัติทางฟิสิกส์ ได้แก่ สี กลิ่น ความขุ่น ความเป็น กรด-ด่าง 2) คุณสมบัติทางเคมี ได้แก่ ปริมาณสารทั้งหมด (Total Solid) ความกระด้างทั้งหมด สาร หินู แบเรียม แคดเมียม คลอไรด์ โครเมียม ทองแดง เหล็ก ตะกั่ว แมงกานีส พรอท ไนเตรท ฟีนอล ซีลีเนียม ซัลเฟต สังกะสี ฟลูออไรด์ อะลูมิเนียม เอบีเอส (Alkylbenzene Sulfonate) และ โซดาไฟ และ 3) คุณสมบัติเกี่ยวกับจุลินทรีย์ ได้แก่ บักเตรียชนิดโคลิฟอร์ม บักเตรียชนิด อี.โคไล และ ไม่มีจุลินทรีย์ที่ทำให้เกิดโรค

กรุงเทพมหานคร โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติการ สาธารณสุข พ.ศ. 2535 ออกข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2561 (ราชกิจจานุเบกษา, 2535) กำหนดให้การประกอบกิจการต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญเป็น กิจการประเภท ที่ 3 (15) การผลิตน้ำกลั่น น้ำบริโภค น้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ ที่ต้อง ควบคุมในเขตกรุงเทพมหานคร และกำหนดให้ผู้ประกอบการกิจการต้องขอรับใบอนุญาตประกอบ

กิจการ และมีการควบคุมดูแลตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญให้มีสุขลักษณะที่ดี ให้บริการน้ำบริโภคที่มีคุณภาพเพื่อความปลอดภัยของผู้รับบริการ

ดังนั้น กรุงเทพมหานครต้องควบคุม กำกับการประกอบกิจการผลิตน้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติให้เป็นไปตามมาตรการควบคุมทางกฎหมาย เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีข้อมูลและสามารถเข้าไปดำเนินการ เพื่อกำกับให้คุณภาพน้ำที่เกิดจากการผลิตจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติมีคุณภาพและผู้บริโภคได้อุปโภคน้ำดื่มที่มีคุณภาพเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งการศึกษาแนวทางและสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบกิจการให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจการตามข้อกำหนดด้านสุขลักษณะที่ดีเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในการผลิตน้ำกลั่น น้ำบริโภค น้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ
2. ส่งเสริมให้ผู้ประกอบกิจการตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญ ขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการ โดยอาศัยการทำงานแบบบูรณาการและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานของกรุงเทพมหานครที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม กำกับการประกอบกิจการตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญให้เป็นไปตามมาตรการควบคุมทางกฎหมาย โดยกำหนดเก็บรวบรวมข้อมูลการประกอบกิจการตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญทั้งหมด (ร้อยละ 100) จากสำนักงานเขต 50 เขต และสุ่มตรวจเฝ้าระวังการปนเปื้อนน้ำบริโภคจากการประกอบกิจการตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญ โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย 8 พื้นที่สำนักงานเขต กำหนดตัวอย่างร้อยละ 10 ของจำนวนตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญของแต่ละเขต รวมทั้งสิ้น 85 ตัวอย่าง ใช้ค่าสถิติที่ร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. สรุปรวสภาพปัญหาโดยการจัดประชุมระดมความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับนโยบาย คือ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทั้ง 50 เขต สำนักอนามัย สำนักเทศกิจ เพื่อทราบปัญหาอุปสรรคในการควบคุม กำกับการประกอบกิจการตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญในเรื่องการอนุญาต การตรวจสอบสุขลักษณะของตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญเพื่อให้ประชาชนได้บริโภคน้ำที่สะอาด ปลอดภัย การบังคับใช้กฎหมายทั้งกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กฎหมายว่าด้วยรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง กฎหมายว่าด้วยคุ้มครองผู้บริโภคและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. นำรายละเอียดในข้อ 3.1 มาจัดทำร่างแนวทางปฏิบัติ สำหรับสำนักงานเขต โดยการวิเคราะห์ประเด็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องและนำมากำหนดแนวทางในการดำเนินการ

3. จัดสัมมนาตามโครงการส่งเสริมความรู้และบูรณาการดำเนินงานด้านน้ำดื่มหยอดเหรียญในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2561 ณ โรงแรมเอเชีย เขตราชเทวี โดยได้เชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมสัมมนา ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้ผลิตตู้จำหน่ายหยอดเหรียญ ภาคประชาชน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการประกอบกิจการตู้จำหน่ายหยอดเหรียญให้ถูกสุขลักษณะ มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค พร้อมทั้งรับฟังประเด็นปัญหาในการประกอบกิจการตู้จำหน่ายหยอดเหรียญและอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาต

4. เวียนแจ้งแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการควบคุม กำกับตู้จำหน่ายหยอดเหรียญให้ทุกสำนักงานเขตปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย การตรวจสอบควบคุมสุขลักษณะและการทดสอบคุณภาพน้ำจากตู้จำหน่ายหยอดเหรียญ

5. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย การตรวจสอบควบคุมสุขลักษณะและการทดสอบคุณภาพน้ำจากตู้จำหน่ายหยอดเหรียญ ตามข้อ 4.

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมการประกอบกิจการผลิตน้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติเพื่อรองรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในเขตกรุงเทพมหานคร” มีผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการประชุมหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องพบว่า ผู้ปฏิบัติงานมีปัญหาในแนวทางปฏิบัติในการควบคุมกำกับ การออกใบอนุญาตที่จะต้องพิจารณากฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2560 ข้อ 5 วรรคสอง กำหนดว่า “สถานประกอบกิจการที่ตั้งอยู่ในท้องที่ที่กฎหมายว่าด้วยการผังเมืองหรือกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารมีผลใช้บังคับ สถานประกอบกิจการที่เป็นโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน หรือสถานประกอบกิจการที่มีการประกอบกิจการเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ว่าด้วยการนั้นและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย แล้วแต่กรณี” เช่น กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง และกฎหมายลำดับรองอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย ประกอบกับอัตราค่าธรรมเนียมที่สูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับขนาดของธุรกิจ โดยคิดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการผลิตน้ำกลั่น น้ำบริโภคที่ใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมกันไม่เกิน 20 แรงม้า ในอัตราฉบับละ 2,000 บาท

2. การจัดทำแนวทางปฏิบัติ ได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ทำการวิเคราะห์ประเด็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุญาตประกอบกิจการตู้จำหน่ายหยอดเหรียญ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร และกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ว่ามีข้อขัดขัดในการพิจารณาอนุญาตอย่างไร และ กฎกระทรวงข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ในการควบคุมกิจการผลิตน้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติพบว่า มีประเด็น ดังนี้

2.1.1 กฎหมายประกอบการอนุญาตกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

1) กฎหมายว่าด้วยการผังเมืองกำหนดว่าห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินผิดไปจากที่ได้กำหนดไว้ในผังเมืองรวม หรือปฏิบัติการใด ๆ ขัดกับข้อกำหนดของผังเมืองรวมนั้น ซึ่งในการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพจะต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ที่กำหนดให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการประเภทนั้น ๆ ตามกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 พบว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมที่มีพื้นที่ไม่เกิน 100 ตารางเมตร ไม่ได้ระบุไว้ในข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎกระทรวง ฯ

2) กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ตามกฎกระทรวงกำหนดอาคารประเภทควบคุมการใช้ พ.ศ. 2552 ข้อ 2 (1) กำหนดให้อาคารสำหรับใช้เพื่อกิจการพาณิชยกรรม เป็นอาคารประเภทควบคุมการใช้ตามมาตรา 32 (2) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และข้อ 3 กำหนดว่าอาคารสำหรับใช้เพื่อกิจการพาณิชยกรรม ได้แก่ อาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการประกอบกิจการค้าหรือธุรกิจที่มีพื้นที่สำหรับประกอบกิจการตั้งแต่ 300 ตารางเมตรขึ้นไป

3) กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขมีกฎหมายลำดับรองในการพิจารณาอนุญาต ได้แก่ กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2560 และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2561 ซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง ลักษณะอาคาร การสุขาภิบาล ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และการป้องกันเหตุรำคาญ รวมทั้งขั้นตอน วิธีการในการยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการ

2.1.2 พิจารณาการปรับปรุง ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครในการควบคุมกิจการผลิตน้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงและประกาศกระทรวง ซึ่งมีลำดับการปรับปรุงกฎหมายที่ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เป็นไปตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ลำดับการปรับปรุงกฎหมายที่ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข	ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร	รายละเอียด	ผลใช้บังคับ
ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ที่ 5/2538 เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ลงวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2538		3. กิจการที่เกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม น้ำดื่ม (19) การผลิตน้ำกลั่น น้ำบริโภคน้ำดื่ม	20 กรกฎาคม 2538 – 17 กรกฎาคม 2558
	ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2544	3. กิจการที่เกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม น้ำดื่ม 5.3.19 การผลิตน้ำกลั่น น้ำบริโภคน้ำดื่ม	27 มีนาคม 2545 – 2 ตุลาคม 2561
กฎกระทรวงว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมการ		2. อัตราค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาต	5 กันยายน 2545 – 30 กันยายน 2559

กฎหมายว่าด้วยการ สาธารณสุข	ข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร	รายละเอียด	ผลใช้บังคับ
ให้บริการเก็บ ขน และ กำจัด สิ่งปฏิกูลหรือมูล ฝอย และ อัตรา ค่าธรรมเนียมอื่นๆ พ.ศ. 2545		(2) ใบอนุญาตดำเนินการกิจการที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพ ตามประเภทที่มี ข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้เป็น กิจการที่ต้องมีการควบคุมภายใน ท้องถิ่นตามมาตรา 32(1) ในลักษณะที่ เป็นการค้า ตามมาตรา 33 ฉบับละ 10,000 บาท	(และให้ใช้บังคับได้ ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือ แย้งจนกว่าจะมี ข้อกำหนดของท้องถิ่น ที่ราชการส่วนท้องถิ่น กำหนดอัตรา ค่าธรรมเนียม)
	ข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร เรื่อง ค่าธรรมเนียมสำหรับการ ดำเนินการกิจการตาม กฎหมายว่าด้วยการ สาธารณสุข พ.ศ. 2548	3.19 การผลิตน้ำกลั่น น้ำบริโภค (ข) โดยใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมกัน ไม่เกิน 20 แรงม้า อัตราค่าธรรมเนียม ใบอนุญาต ฉบับละ 2,000 บาท	28 กรกฎาคม 2548 – 3 พฤษภาคม 2562
ประกาศกระทรวง สาธารณสุข เรื่อง กิจการ ที่เป็นอันตรายต่อ สุขภาพ พ.ศ. 2558		3. กิจการที่เกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม น้ำดื่ม ยกเว้นในสถานที่จำหน่าย อาหาร การเร่ขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน (15) การผลิตน้ำกลั่น น้ำบริโภค น้ำดื่ม จากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ	18 กรกฎาคม 2558
	ข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อ สุขภาพ พ.ศ. 2561	3. กิจการที่เกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม น้ำดื่ม ยกเว้นในสถานที่จำหน่าย อาหาร การเร่ขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน (15) การผลิตน้ำกลั่น น้ำบริโภค น้ำดื่ม จากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ	3 ตุลาคม 2561
กฎกระทรวง กำหนด ค่าธรรมเนียมการออก ใบอนุญาต หนังสือ รับรองการแจ้ง และการ ให้บริการในการจัดการ สิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. 2559		(2) ใบอนุญาตดำเนินการกิจการที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพ ตามประเภทที่มี ข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนด ให้เป็น กิจการที่ต้องมีการควบคุมภายใน ท้องถิ่น ตามมาตรา 32 (1) ในลักษณะ ที่เป็นการค้า ตามมาตรา 33 ฉบับละ 15,000 บาท	30 กันยายน 2559
	ข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร เรื่อง ค่าธรรมเนียมสำหรับการ ดำเนินการกิจการตาม กฎหมายว่าด้วยการ สาธารณสุข พ.ศ. 2561	3.5.2 การผลิตน้ำดื่มจากเครื่อง จำหน่ายอัตโนมัติตู้ละ 500 บาท ตู้ ต่อไปคิดเพิ่มตู้ละ 20 บาท แต่รวมแล้ว ต้องไม่เกิน 15,000 บาท	4 พฤษภาคม 2562

2.2 กำหนดแนวทางในการดำเนินการออกใบอนุญาตเพื่อให้ผู้ประกอบการและสำนักงาน
เขตซึ่งเป็นผู้ออกใบอนุญาตปฏิบัติ ดังนี้

2.2.1 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2561 กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญทุกราย ต้องมาขึ้นขอรับใบอนุญาตที่สำนักงานเขตพื้นที่ การยื่นขออนุญาตต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามคู่มือสำหรับประชาชน (ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี, 2564) หากผู้ประกอบการมีเอกสารประกอบการพิจารณาครบถ้วน สำนักงานเขต จะลงตรวจสอบสวนสุลักษณะของสถานที่ หากไม่มีข้อบกพร่องทางสุลักษณะก็สามารถพิจารณาออกใบอนุญาตได้

2.2.2 ในกรณีที่ตรวจพบว่าการประกอบกิจการต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญ โดยไม่ได้รับอนุญาต ให้สำนักงานเขตออกคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (แบบ นส.1) ให้ผู้ประกอบการมาขึ้นขอรับใบอนุญาตที่สำนักงานเขตภายในเวลาที่กำหนด หากผู้ประกอบการเพิกเฉยให้พิจารณาดำเนินคดีฐานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

2.2.3 ในกรณีที่ตรวจพบต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญ ตั้งประกอบการอยู่ในที่หรือทางสาธารณะ เช่น บนทางเท้า เป็นต้น ให้สำนักงานเขต แจ้งผู้ประกอบการต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญหรือเจ้าของสถานที่ที่อนุญาตให้ใช้สถานที่ดำเนินการรื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญดังกล่าวออกไปภายในเวลาที่กำหนด หากผู้ประกอบการเพิกเฉยให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

2.3 สนับสนุนเครื่องมือในการดำเนินการสำหรับสำนักงานเขต ดังนี้

2.3.1 จัดทำ “คู่มือต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญ” เพื่อเป็นคู่มือในการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ในการพิจารณาอนุญาตการประกอบกิจการต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญ และเพื่อให้ความรู้กับผู้ประกอบการปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยสุลักษณะ

2.3.2 จัดทำสติ๊กเกอร์ “น้ำดื่มหยอดเหรียญสะอาด ปลอดภัย” เพื่อติดที่ต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญที่ได้รับใบอนุญาตแล้ว ในส่วนต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตให้ติดสติ๊กเกอร์ “ห้ามใช้” ไว้จนกว่าจะได้รับอนุญาต

2.3.3 จัดทำแผ่นพับ ต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการใช้เป็นแนวทางในการ เตรียมความพร้อมในการขอรับใบอนุญาต รวมทั้งวิธีการเลือกและบำรุงรักษาต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญ

2.3.4 จัดหาชุดทดสอบโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำบริโภคอย่างง่าย (อ 11) เพื่อใช้ทดสอบคุณภาพน้ำดื่มจากต้มน้ำดื่มหยอดเหรียญ โดยให้มีการทดสอบคุณภาพน้ำทุก 4 เดือน

2.3.5 เผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ในเว็บไซต์ของสำนักงานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม และสำนักงานประชาสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร

3. ผลของการจัดสัมมนาระดมความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยทำความเข้าใจผู้ประกอบการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการประกอบกิจการผลิตน้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ ทั้งในด้านสุลักษณะ การจัดการด้านสุขาภิบาล ความปลอดภัยในการใช้งาน การบำรุงรักษาและความสะอาดของน้ำบริโภค และได้ระดมความคิดเห็นจากผู้ประกอบการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับ

อัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบกิจการที่เหมาะสมกับขนาดของการประกอบกิจการ โดยผลจากการระดมความคิดเห็นอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตที่เหมาะสมควรเป็นตัวเลข 500 บาท

4. แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการควบคุม กำกับตุน้ำดื่มหยอดเหรียญเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย การตรวจสอบควบคุมสุขลักษณะและการทดสอบคุณภาพน้ำจากตุน้ำดื่มหยอดเหรียญโดยสำนักงานเขตทั้ง 50 เขต ดำเนินการ ดังนี้

4.1 สำนักงานเขตสำรวจจำนวนตุน้ำดื่มหยอดเหรียญในพื้นที่ที่มีและไม่มีใบอนุญาตประกอบกิจการ และจำนวนตุน้ำดื่มที่ตั้งวางอยู่ในที่หรือทางสาธารณะ เพื่อจัดทำฐานข้อมูลของกรุงเทพมหานคร และรายงานให้ผู้บริหารกรุงเทพมหานครทราบ

4.2 ให้สำนักงานเขตเร่งรัดการออกใบอนุญาตทั้งในรายที่ได้มายื่นขอรับใบอนุญาต และในรายที่ยังไม่ได้มายื่นขออนุญาต

4.3 การดำเนินการกับตุน้ำดื่มหยอดเหรียญที่ผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยการติดตั้งตุน้ำดื่มหยอดเหรียญไว้ในที่หรือทางสาธารณะ เช่น บนทางเท้า เป็นต้น ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

4.4 ให้ทุกสำนักงานเขตประชาสัมพันธ์ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ประกอบการให้สามารถประเมินตนเองในการประกอบกิจการให้ถูกสุขลักษณะ

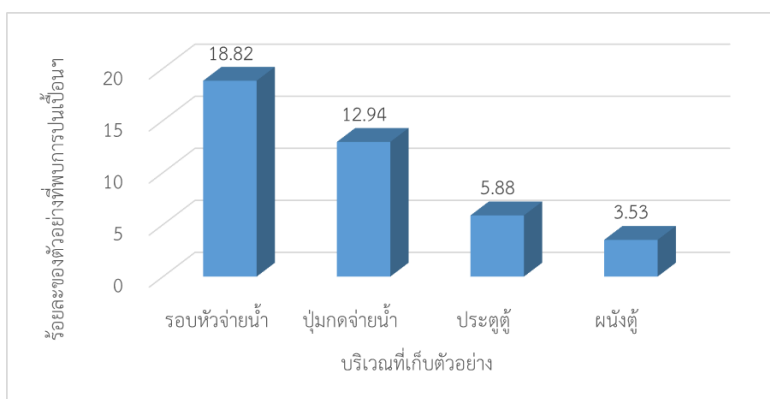
4.5 ให้ทุกสำนักงานเขตทำการทดสอบคุณภาพน้ำดื่มเบื้องต้นด้วยชุดทดสอบโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำบริโภค (อ 11) ทุก 4 เดือน หากผลการตรวจไม่พบการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์ให้เจ้าหน้าที่ลงชื่อกำกับไว้บนสติ๊กเกอร์ แต่หากผลการทดสอบมีการปนเปื้อนให้ออกคำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้ผู้ประกอบการตุน้ำดื่มหยอดเหรียญปรับปรุงแก้ไข เช่น เปลี่ยนไส้กรอง ทำความสะอาดถังพักน้ำ ทำความสะอาดหัวจ่ายน้ำ เป็นต้น

5. ผลการปฏิบัติงานของสำนักอนามัยและสำนักงานเขตทั้ง 50 เขต

5.1 สำนักอนามัยเสนอขอปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการตุน้ำดื่มหยอดเหรียญ โดยการปรับปรุงข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ค่าธรรมเนียมสำหรับการดำเนินกิจการตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. เนื่องจากกรุงเทพมหานครได้ประกาศรายชื่อกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ต้องควบคุมในกรุงเทพมหานครฉบับใหม่ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2561 ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องนี้มีการปรับปรุงรายชื่อกิจการ “การผลิตน้ำกลั่น น้ำบริโภค” ให้มีความชัดเจนมากขึ้นเป็น “การผลิตน้ำกลั่น น้ำบริโภค น้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ” โดยได้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบกิจการผลิตน้ำดื่มจากตู้จำหน่ายอัตโนมัติในอัตราตู้ละ 500 บาท ตู้ต่อไปคิดเพิ่มตู้ละ 20 บาท แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 15,000 บาท

5.2 สำนักอนามัยดำเนินการเฝ้าระวังการปนเปื้อนน้ำบริโภคจากการประกอบกิจการตุน้ำดื่มหยอดเหรียญ โดยลงพื้นที่เก็บตัวอย่างจากตุน้ำดื่มหยอดเหรียญ โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงธนเหนือ ประกอบด้วยเขตบางกอกน้อย เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกใหญ่ เขตตลิ่งชัน เขตบางพลัด เขตทวีวัฒนา และเขตจอมทอง กำหนดเก็บตัวอย่างร้อยละ 10 ของ

จำนวนตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญในแต่ละเขต โดยการทดสอบความสะอาดของตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญด้วยชุดทดสอบเชื้อโคลิฟอร์มขั้นต้น (SI-2) บริเวณรอบหัวจ่ายน้ำ ปุ่มกดจ่ายน้ำ ประตูตู้ และผนังตู้ จำนวนจุดละ 85 ตัวอย่าง พบว่ามีการปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียบริเวณรอบหัวจ่ายน้ำ ร้อยละ 18.82 ปุ่มกดจ่ายน้ำ ร้อยละ 12.94 ประตูตู้ ร้อยละ 5.88 และผนังตู้ ร้อยละ 3.53 (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ผลการทดสอบการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์ในบริเวณต่าง ๆ ของตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญ

5.3 ผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตทั้ง 50 เขต ระหว่างเดือนเมษายน 2561 – พฤษภาคม 2562 สรุปผลการดำเนินงานได้ ดังนี้

5.3.1 การอนุญาตประกอบกิจการตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญมีจำนวนมากขึ้น โดยเจ้าหน้าที่มีความเข้าใจขั้นตอน วิธีการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตามแนวทางที่สำนักงานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมกำหนด ทำให้สามารถพิจารณาออกใบอนุญาตได้เพิ่มขึ้น พบว่าทุกสำนักงานเขตมีตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญที่ได้รับอนุญาตเพิ่มขึ้นตามลำดับ สำหรับตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญที่ตั้งวางประกอบกิจการอยู่ที่หรือทางสาธารณะจำนวน 179 ตู้ คิดเป็นร้อยละ 2.72 ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่สามารถอนุญาตให้ประกอบกิจการได้ สำนักงานเขตได้มีคำสั่งให้เคลื่อนย้ายออกจากที่หรือทางสาธารณะทั้งหมด

5.3.2 ผู้ประกอบการตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญมาขอรับใบอนุญาตและชำระค่าธรรมเนียมตามที่กรุงเทพมหานครกำหนดมากขึ้นจากก่อนการดำเนินงานในเดือนเมษายน 2561 พบว่ามีตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญจำนวน 6,079 ตู้ มีใบอนุญาต 143 ตู้ คิดเป็นร้อยละ 2.35 จนถึงเดือนพฤษภาคม 2562 มีตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญจำนวน 6,959 ตู้ มีใบอนุญาต 6,560 ตู้ คิดเป็นร้อยละ 94.27 ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญและจำนวนใบอนุญาตฯ ในช่วงการดำเนินงาน (เมษายน 2561 - พฤษภาคม 2562)

เดือน	จำนวนตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญที่พบ	จำนวนที่มีใบอนุญาต	คิดเป็นร้อยละจากจำนวนที่ตรวจพบ
เมษายน 2561	6,079	143	2.35
พฤษภาคม 2561	6,114	1,240	20.28
กันยายน 2561	6,341	4,582	72.26

มีนาคม 2562	6,442	4,843	75.18
พฤษภาคม 2562	6,959	6,560	94.27

5.4 ประชาชนได้บริโภคน้ำดื่มจากตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญที่สะอาด ปลอดภัย โดยจากการทดสอบคุณภาพน้ำดื่มด้วยชุดทดสอบน้ำบริโภคอย่างง่าย (อ 11) ของสำนักงานเขต ในระยะแรกในเดือนพฤษภาคม 2561 พบว่ามีน้ำดื่มจากตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญมีการปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรีย 239 ตัว คิดเป็นร้อยละ 3.93 ซึ่งในรายที่พบการปนเปื้อน สำนักงานเขตได้ออกคำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้แก้ไข เปลี่ยนไส้กรอง และทำความสะอาดถังพักน้ำ จนกว่าผลการทดสอบจะไม่พบการปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรีย และมีการตรวจติดตามตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญทั้งหมดทุก 4 เดือน ผลปรากฏว่าไม่พบการปนเปื้อนเชื้อแบคทีเรียตั้งแต่เดือนกันยายน 2561 เป็นต้นมา และสำนักงานมัยได้ทำการสุ่มทดสอบคุณภาพน้ำดื่มในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงธนเหนือจำนวน 85 ตัวอย่าง ก็ไม่พบการปนเปื้อนเช่นเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การประกอบกิจการผลิตน้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ พบว่ามีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการควบคุมกำกับ การออกใบอนุญาตที่จะต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และพบว่าอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตไม่สอดคล้องกับขนาดของกิจการ ซึ่งผู้ทำการวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ประเด็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุญาตประกอบกิจการผลิตน้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ ประกอบกับข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการที่มีลักษณะโดยทั่วไปมีการใช้พื้นที่ประกอบกิจการไม่เกิน 2 ตารางเมตร พบว่าการประกอบกิจการตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญไม่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ดังนั้น ในการพิจารณาอนุญาตประกอบกิจการผลิตน้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ จึงพิจารณาเฉพาะหลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข แต่ทั้งนี้ ต้องไม่ตั้งวางหรือประกอบกิจการอยู่ในพื้นที่สาธารณะอันเป็นการขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2560 ที่กำหนดว่าสถานประกอบกิจการที่ตั้งอยู่ในท้องที่ที่กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารมีผลใช้บังคับ ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย จึงอาจทำให้เจ้าหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นตีความกฎหมายแตกต่างกันออกไป ส่งผลให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายที่ต่างกันด้วย

การส่งเสริมให้ผู้ประกอบกิจการน้ำดื่มหยอดเหรียญเพื่อขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในเขตกรุงเทพมหานครกรุงเทพมหานคร ได้จัดทำแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการออกใบอนุญาตเพื่อให้ผู้ประกอบการและสำนักงานเขตซึ่งเป็นผู้ออกใบอนุญาตนำไปใช้ดำเนินการ สนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ วัสดุ และประชาสัมพันธ์ผ่าน

ช่องทางต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจกับผู้ประกอบการ อีกทั้งยังให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมสัมมนา ระดมความคิดเห็น โดยเฉพาะผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยกำหนด ค่าธรรมเนียมที่เหมาะสม ซึ่งเมื่อมีการปรับปรุงข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ค่าธรรมเนียม สำหรับการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. 2561 ปรับลดอัตรา ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในอัตราที่ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในการเสนอด้วย ทำให้ ผู้ประกอบการเข้ามาขอรับใบอนุญาตเพิ่มขึ้น โดยในเดือนพฤษภาคม 2562 จำนวนสถานประกอบการ การผลิตน้ำดื่มจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ มีใบอนุญาตถึงร้อยละ 94.27 ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการและอัตราค่าธรรมเนียมที่ผู้ประกอบการเห็นว่าเป็นราคาที่เป็นธรรม จึงมีส่วน ให้การดำเนินการของภาครัฐประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ควรมีการพัฒนาเครือข่ายในชุมชนที่มีการประกอบกิจการตู้จำหน่ายน้ำดื่มหยอดเหรียญเพื่อให้มี ส่วนร่วมในการตรวจสอบ บำรุงรักษาตู้จำหน่ายน้ำดื่มหยอดเหรียญ ซึ่งจะช่วยทำให้การควบคุมการประกอบ กิจการเป็นไปอย่างยั่งยืน
2. เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการสำหรับการควบคุม กำกับ การประกอบกิจการที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพประเภทอื่น ๆ เพื่อให้สามารถเข้าสู่ระบบควบคุม กำกับโดยราชการส่วนท้องถิ่น มากขึ้น
3. ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการเป็นระยะ เพื่อให้เข้าใจ และตระหนักถึงประโยชน์ในการควบคุม ดูแลการประกอบกิจการให้ถูกสุขลักษณะ
4. ควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดทำฐานข้อมูลตู้จำหน่ายน้ำดื่มหยอดเหรียญ ให้ สามารถระบุพิกัด สถานที่ รวมทั้งมีช่องทางที่เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการสามารถแจ้งปัญหาของตู้จำหน่าย น้ำดื่มหยอดเหรียญให้กรุงเทพมหานครทราบได้อย่างรวดเร็ว เช่น ผ่านช่องทางแอปพลิเคชัน เป็นต้น
5. ควรมีการปรับปรุงกฎหมาย หรือหลักเกณฑ์ในการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อ สุขภาพแต่ละประเภทให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนแก่ผู้ประกอบการ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2557). คู่มือปฏิบัติ ตู้จำหน่ายน้ำดื่มหยอดเหรียญ การประกอบกิจการที่ เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535. พิมพ์ครั้งที่ 2.
- นนทบุรุษ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2524). ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 61 (พ.ศ. 2524) เรื่อง น้ำบริโภค ในภาชนะที่ปิดสนิท. สืบค้น 2 กรกฎาคม 2564, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2524/D/157/52.PDF>.

- ราชกิจจานุเบกษา. (2534). ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ. 2534) เรื่อง น้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท (ฉบับที่ 2). สืบค้น 2 กรกฎาคม 2564, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2534/D/061/3041.PDF>.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2535). พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535. สืบค้น 2 กรกฎาคม 2564, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2535/A/038/27.PDF>
- ลีลานุช สุเทพารักษ์. (2558). การประเมินคุณภาพน้ำจากตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญ. วารสารสุขาภิบาลอาหารและน้ำ. 6(3), 9-21.
- ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี. (2564). การขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (รายใหม่). สืบค้น 2 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.info.go.th/#/th/search/74999/กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ/>.
- ศูนย์สื่อสารสาธารณะ. (2560). กรมอนามัย เผย ตู้น้ำหยอดเหรียญ เกือบครึ่ง ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน แนะนำประชาชนสังเกตก่อนกดใช้. สืบค้น 18 มิถุนายน 2563, จาก <https://anamai.moph.go.th/th/news-anamai/39618>.
- สำนักงานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักงานามัย. (2561). คู่มือตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญ. กรุงเทพฯ: เทพนครศิลป์การพิมพ์.